Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
20 päivänä toukokuuta 2021 [1]

Asia C-25/20

ALPINE BAU GmbH, Salzburg – Celjen sivuliike, konkurssissa, ja NK, päämenettelyn selvittäjä,
vastaan
ALPINE BAU GmbH

(Ennakkoratkaisupyyntö – Višje sodišče v Ljubljani (Ljubljanan ylioikeus, Slovenia))

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Maksukyvyttömyysmenettelyt – Asetuksen (EY) N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohdan tulkinta – Saatavien ilmoittamiselle maksukyvyttömyysmenettelyssä ei ole asetettu mitään määräaikaa – Päämenettelyn selvittäjän sekundäärimenettelyssä toimittama saatavia koskeva ilmoitus – Kansallisessa oikeudessa saatavien ilmoittamiselle asetettu määräaika

1. Tässä ennakkoratkaisupyynnössä pyydetään tulkitsemaan asetuksen (EU) N:o 1346/2000 [2] 32 kohdan 2 alakohtaa, jota käsiteltävässä asiassa sovelletaan ratione temporis päämenettelyn aloittamispäivän perusteella. [3]

2. Višje sodišče v Ljubljani (Ljubljanan ylioikeus, Slovenia) tiedustelee unionin tuomioistuimelta, onko Itävallassa aloitetun päämenettelyn selvittäjän, joka aikoo ilmoittaa Sloveniassa aloitetussa, samaa velallista koskevassa sekundäärimenettelyssä saatavat, jotka hän on jo ilmoittanut ensin mainitussa menettelyssä, noudatettava Slovenian lainsäädännössä vahvistettuja määräaikoja (ja vastattava niiden noudattamatta jättämisen seurauksista).

3. Unionin tuomioistuimella on jo useaan otteeseen ollut tilaisuus ottaa kantaa rajat ylittäviin maksukyvyttömyystapauksiin, [4] mutta ymmärtääkseni se ei tähän mennessä ole lausunut mitään asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklasta, jonka soveltamiseen liittyy lukuisia hankaluuksia. [5]

1 Alkuperäinen kieli: espanja.

2 Maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annettu neuvoston asetus (EUVL 2000, L 160, s. 1). Se oli voimassa 31.5.2002 alkaen siihen asti, kunnes se kumottiin maksukyvyttömyysmenettelyistä 20.5.2015 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2015/848 (EUVL 2015, L 141, s. 19).

3 Asetuksen 2015/848 91 artikla.

4 Asetuksen N:o 1346/2000 4 artiklan 2 kohdan h alakohdasta, joka on tämän asian kannalta merkityksellinen, ks. tuomio 9.11.2016, ENEFI (C-212/15, EU:C:2016:841; jäljempänä tuomio ENEFI) ja tuomio 18.9.2019, Riel (C-47/18, EU:C:2019:754).

5 Oikeustieteilijät ovat yhtä mieltä siitä, että monimutkaisuutensa vuoksi 32 artiklan 2 kohtaa ei tosiasiallisesti sovelleta, minkä seurauksena siihen ei tehty mitään muutoksia asetuksessa 2015/848. Ks. Koller, C. ja Slonina, M., "Information for creditors and lodging of claims", teoksessa Hess, B. ja Oberhammer, S., *European Insolvency Law (Heidelberg-Luxembourg-Vienna Report)*, C. H. Beck, Hart, Nomos, 2014, 945 kohta ja sitä seuraavat kohdat, erityisesti 951 kohta, ja Maesch, S. C. ja Knof, B., "Art. 45", teoksessa Brinkmann, M., *European Insolvency Regulation*, Hart, C. H. Beck, Nomos, 2019, 18 kohta.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus: asetus N:o 1346/2000

4. Asetuksen N:o 1346/2000 johdanto-osan 21 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Jokaisella velkojalla olisi riippumatta siitä, missä velkojan asuin- tai kotipaikka taikka sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee yhteisössä, oltava oikeus ilmoittaa saatavansa jokaisessa yhteisössä vireillä olevassa velallisen omaisuutta koskevassa maksukyvyttömyysmenettelyssä. – –”

5. Asetuksen N:o 1346/2000 johdanto-osan 23 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Tässä asetuksessa olisi määritettävä sen piiriin kuuluviin kysymyksiin yhtenäiset lainvalintasäännöt, jotka niiden soveltamisalalla korvaavat yksittäisten valtioiden kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset. Jollei toisin säädetä, sovellettaisiin menettelyn aloittaneen jäsenvaltion lakia (lex concursus). Tätä lainvalintasääntöä olisi sovellettava sekä päämenettelyissä että paikallisissa menettelyissä. Menettelyn aloitusvaltion konkurssilain mukaan määräytyvät kaikki maksukyvyttömyysmenettelyn oikeusvaikutukset, sekä prosessuaaliset että materiaaliset, asianomaisiin henkilöihin ja oikeussuhteisiin. Sen mukaan määräytyvät kaikki maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusta, kulkua ja päättämistä koskevat edellytykset.”

6. Asetuksen N:o 1346/2000 4 artiklassa (”Sovellettava laki”) säädetään seuraavaa:

”2. Menettelyn aloittamisen edellytykset, menettelyn kulku sekä menettelyn päättäminen määräytyvät menettelyn aloitusvaltion lain mukaan. Sen mukaan määräytyy erityisesti:

– –

h) saatavien ilmoittaminen, todistaminen ja hyväksyminen;

– –”

7. Asetuksen N:o 1346/2000 28 artiklassa (”Sovellettava laki”) säädetään seuraavaa:

”Jollei tämän asetuksen määräyksistä johdu muuta, sekundäärimenettelyyn sovelletaan sen jäsenvaltion lakia, jossa sekundäärimenettely on alkanut.”

8. Asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklassa (”Velkojien oikeuksien käyttö”) säädetään seuraavaa:

”1. Velkoja voi ilmoittaa saatavansa päämenettelyssä ja sekundäärimenettelyssä.

2. Päämenettelyn selvittäjän ja sekundäärimenettelyn selvittäjän on ilmoitettava toisessa menettelyssä saatavat, jotka on jo ilmoitettu siinä menettelyssä, johon kyseinen selvittäjä on määrätty, jos tämä on viimeksi mainitun menettelyn velkojien edun mukaista, kuitenkin siten, että velkojilla on oikeus kieltää saatavansa ilmoittaminen tai peruuttaa se, jos sovellettava laki sen sallii.

3. Päämenettelyn selvittäjällä ja sekundäärimenettelyn selvittäjällä on samanlainen oikeus kuin velkojalla osallistua toiseen menettelyyn, erityisesti velkojainkokouksiin.”

B Kansallinen oikeus

1. Itävallan oikeus: maksukyvyttömyysmenettelyistä annettu yleinen laki [6]

9. Maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun yleisen lain 107 §:n 1 momentissa säädetään, että saatavia, jotka ilmoitetaan vasta ilmoittamiselle asetetun määräajan jälkeen ja joita ei käsitellä konkurssipesään kuuluvan velan määrittämiseksi pidettävässä yleisessä istunnossa (saatavien todentamista käsittelevä istunto), tarkastellaan saatavien todentamista käsittelevässä erityisessä istunnossa. Tällaisiin saataviin sovelletaan 105 §:n 1 momenttia. Saatavia, joita ei ilmoiteta viimeistään 14 päivää ennen lopullista saatavien todentamista käsittelevää istuntoa, ei oteta huomioon.

2. Slovenian oikeus: rahoitustoimista, maksukyvyttömyysmenettelyistä ja pakollisesta likvidaatiosta annettu laki [7]

10. ZFPPIPP:n 59 §:n 2 momentissa säädetään, että maksukyvyttömyysmenettelyssä velkojan on ilmoitettava velalliselta olevat saatavansa kolmen kuukauden kuluessa tällaisen menettelyn aloittamista koskevan ilmoituksen julkaisemisesta, ellei saman pykälän 3 ja 4 momentista muuta johdu. [8]

11. ZFPPIPP:n 298 §:n 1 momentissa säädetään, että jos saatavalla on vakuuden perusteella etuoikeus, velkojan on konkurssimenettelyssä ilmoitettava saatavan ilmoittamiselle asetetussa määräajassa myös etuoikeudesta, ellei ZFPPIPP:n 281 §:n 1 momentista [9] tai 282 §:n 2 momentista [10] muuta johdu.

12. ZFPPIPP:n 296 §:n 5 momentissa säädetään, että jos velkoja ei noudata saatavien ilmoittamiselle asetettua määräaikaa, sen maksukyvyttömyysmenettelyn velalliselta olevat saatavat lakkaavat, ja tuomioistuin hylkää saatavaa koskevan ilmoituksen, joka tehdään myöhässä.

13. ZFPPIPP:n 298 §:n 5 momentissa säädetään, että jos velkoja ei noudata etuoikeudesta ilmoittamiselle asetettua määräaikaa, tämä etuoikeus sammuu.

II Tosiseikat, menettely ja ennakkoratkaisukysymys

14. Handelsgericht Wien (Wienin kauppatuomioistuin, Itävalta) aloitti 19.7.2013 antamallaan päätöksellä ALPINE BAU GmbH -yhtiötä koskevan maksukyvyttömyysmenettelyn.

15. Maksukyvyttömyysmenettely alkoi tervehdyttämismenettelynä, mutta se muutettiin konkurssimenettelyksi 4.7.2013.

6 Insolvenzordnung.

7 Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (jäljempänä ZFPPIPP) (Uradni list RS nro 126/2007, sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna).

8 Näissä momenteissa tarkoitetaan saatavia, jotka perustuvat oikeustoimiin, jotka voidaan riitauttaa tai on jo riitautettu.

9 Tämä momentti koskee sellaisessa täytäntöönpanomenettelyssä saatuja etuoikeutettuja saatavia, johon konkurssimenettelyn aloittaminen ei vaikuta.

10 Tässä momentissa säädetään etuoikeutettujen saatavien perimisestä tuomioistuimen ulkopuolella.

16. Handelsgericht Wienin 5.7.2013 tekemästä päätöksestä ilmenee, että ALPINE BAU GmbH:ta koskeva menettely on asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu päämenettely.

17. Päämenettely selvittäjä[11] esitti 6.8.2013 Okrožno sodišče v Celjussa (Celjen alueellinen tuomioistuin, Slovenia) ALPINE BAU GmbH:ta (Salzburg, Itävalta) – Celjen sivuliike – koskevan sekundäärimenettelyn aloittamista koskevan hakemuksen.

18. Okrožno sodišče v Celju pani 9.8.2013 tekemällään päätöksellä

– vireille mainittua tytäryhtiötä koskevan sekundäärimenettelyn

– tiedotti velkojille ja selvittäjille, että näillä oli asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan nojalla oikeus ilmoittaa saatavansa päämenettelyssä ja sekundäärimenettelyissä. Tästä se tiedotti Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitven (Slovenian tasavallan julkisista rekistereistä ja niihin liittyvistä palveluista vastaava virasto) internetsivustolla 9.8.2013 julkaistulla ilmoituksella.

19. Ilmoituksessa mainittiin, että kyseisessä sekundäärimenettelyssä (sekä etuoikeutetut että etuoikeudettomat) saatavat oli ilmoitettava kolmen kuukauden kuluessa sen julkaisemisesta. Ilmoituksessa myös muistutettiin, että ellei saatavia ja etuoikeuksia ilmoiteta määräajassa, saatavat lakkaavat tämän sekundäärimenettelyn velallista kohtaan ja asiaa käsittelevä tuomioistuin hylkää saatavia koskevan ilmoituksen ZFPPIPP:n 296 §:n 5 momentin tai 298 §:n 5 momentin nojalla.

20. NK 30.1.2018 toimitti tässä sekundäärimenettelyssä (asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun) saatavia koskevan ilmoituksen. Se pyysi Okrožno sodišče v Celjua hyväksymään tämän ilmoituksen ja ottamaan sen huomioon jokaisessa velkojille sekundäärimenettelyssä toimitettavassa varojen jaossa.

21. Okrožno sodišče v Celju hylkäsi tämän ilmoituksen 5.7.2019 tekemällään päätöksellä, koska se oli ZFPPIPP:n 296 §:n 5 momentin mukaan toimitettu myöhässä.

22. NK valitti tästä päätöksestä Višje sodišče v Ljubljaniin, joka on esittänyt unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että päämenettelyn selvittäjän sekundäärimenettelyssä toimittamaan saatavia koskevaan ilmoitukseen sovelletaan sen jäsenvaltion, jossa sekundäärimenettely on vireillä, velkojien saatavien ilmoittamiseen sovellettavia määräaikoja ja myöhässä toimitetun ilmoituksen seuraamuksia koskevia säännöksiä?”

III Asian käsittely unionin tuomioistuimessa

23. Ennakkoratkaisupyyntö saapui unionin tuomioistuimeen 20.1.2020.

24. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet ALPINE BAU GmbH, NK, Puolan tasavallan ja Slovenian tasavallan hallitukset sekä Euroopan komissio. Istuntoa ei pidetty tarpeellisena.

[11] Jäljempänä NK.

IV Asian tarkastelu

A Alustavia täsmennyksiä

25. Asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohdassa säädetään, että päämenettelyn selvittäjällä ja sekundäärimenettelyn selvittäjällä on mahdollisuus (ja tapauksen mukaan velvollisuus)[12] *ilmoittaa*[13] toisessa samaa velallista koskevassa maksukyvyttömyysmenettelyssä saatavat, jotka on jo ilmoitettu siinä menettelyssä, johon kyseinen selvittäjä on määrätty.

26. Asetuksessa N:o 1346/2000 ei nimenomaisesti säädetä, minä ajankohtana edellä mainittua mahdollisuutta on käytettävä. Tästä syystä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa selvittää, onko päämenettelyn selvittäjän noudatettava sen jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa sekundäärimenettely on aloitettu, asetettuja määräaikoja (ja vastattava niiden noudattamatta jättämisen seurauksista).

27. Unionin tuomioistuimelle huomautuksia esittäneet osapuolet NK:ta lukuun ottamatta ovat sitä mieltä, että saatavien ilmoittamiselle asetettuihin määräaikoihin sovellettavat säännöt ja ilmoituksen myöhästymisen vaikutukset määräytyvät sen jäsenvaltion lain mukaan, jossa menettely on aloitettu (lex concursus).

28. NK:n mukaan saatavat on kuitenkin ensin todistettava ja hyväksyttävä päämenettelyssä, ennen kuin ne voidaan ilmoittaa toisessa menettelyssä. Implisiittisesti hän väittää, että saatavien ilmoittamiselle asetetut määräajat määräytyvät sen jäsenvaltion lain mukaan, jossa päämenettely on aloitettu.

29. Yhdyn huomautuksia esittäneiden osapuolten enemmistön näkemykseen saatavien ilmoittamiselle asetettuihin määräaikoihin sovellettavasta laista sekundäärimenettelyissä. NK:n näkemyksestä olen eri mieltä siltä osin kuin se koskee saatavien todistamista ja hyväksymistä ennen kuin ne voidaan ilmoittaa sekundäärimenettelyssä.

30. Aluksi on kuitenkin selvitettävä joitakin rajat ylittävään eurooppalaiseen maksukyvyttömyysmenettelyyn liittyviä näkökohtia, jotka auttavat ymmärtämään, mistä käsiteltävässä ennakkoratkaisupyynnössä on kysymys.

[12] Jäljempänä tämän ratkaisuehdotuksen 68 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

[13] Eri kieliversioissa käytetyissä ilmauksissa on vivahde-eroja, jotka auttavat hahmottamaan tämän käsitteen merkitystä. Tätä selvittäjän toteuttamaa toimea kuvataan ilmaisuilla ”presentar su crédito” (espanjankielinen versio), ”produire sa créance” (ranskankielinen versio), ”lodge his claim” (englanninkielinen versio), ”insinuare il propio credito” (italiankielinen versio), ”reclamar o respectivo crédito” (portugalinkielinen versio) ja ”seine Forderung anmelden” (saksankielinen versio). Kyseisen toimen toteuttamisen jälkeen saatavia pidetään siis ilmoitettuina, reklamoituina, tiedoksi annettuina, esitettyinä tai rekisteriin merkittyinä, ja kaikkia näitä ilmauksia voidaan käyttää samassa merkityksessä. Jäljempänä viittaan kuitenkin yleisesti ”saatavien ilmoittamiseen”.

B Rajat ylittävät maksukyvyttömyystapaukset

1. Lainsäädäntö[14]

31. Ensimmäiset pyrkimykset säännellä rajat ylittäviä maksukyvyttömyystapauksia (nykyisessä) Euroopan unionissa ajoittuvat 1960-luvulle. Jo tuolloin oltiin yleisesti vakuuttuneita siitä, että yhteinen lainsäädäntökehys on ainoa keino rajoittaa konkurssivelallisten tai -velkojien opportunistista käyttäytymistä ja hallinnoida tehokkaasti vaikeuksissa olevia yrityksiä, joiden omaisuus on hajallaan eri jäsenvaltioissa.

32. Maksukyvyttömyysmenettelyistä tehty yleissopimus (jäljempänä yleissopimus)[15] avattiin allekirjoitettavaksi 23.11.1995 useiden epäonnistuneiden yritysten jälkeen, mutta se ei lopulta koskaan tullut voimaan. Yleissopimuksen liitteenä oli valtioiden laatima ja neuvottelema selvitys.[16] Vaikka tätä asiakirjaa ei koskaan virallisesti hyväksytty, sitä käytetään apuna yleissopimuksen jälkeen annettujen oikeussääntöjen tulkinnassa silloin, kun niissä toistetaan yleissopimuksen sisältö.[17]

33. Asetus N:o 1346/2000 laadittiin yleissopimuksen perusteella. Sen 32 artiklassa toistetaan suoraan yksi yleissopimuksen määräys.

34. Komissio laati vuonna 2012 asetuksen N:o 1346/2000 46 artiklassa tarkoitetun kertomuksen kyseisen asetuksen soveltamisesta. Se liitti kertomukseensa asetuksen muuttamista koskevan ehdotuksen,[18] joka johti myöhemmin asetuksen 2015/848 antamiseen. Jälkimmäistä on 26.6.2017 alkaen sovellettu yleisesti kyseisenä päivämääränä tai sen jälkeen aloitettuihin menettelyihin.

35. Vuoden 2015 asetuksessa on olennaisin osin säilytetty edellisen asetuksen säännökset ja tehty niihin käsiteltävän asian kannalta merkityksellisiltä osin parannuksia siltä osin kuin on kyse rinnakkaisten maksukyvyttömyysmenettelyjen välisistä suhteista, velkojien tiedonsaannista ja velkojien saatavien ilmoittamisesta muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, missä niillä on asuin- tai kotipaikka tai sääntömääräinen kotipaikka.[19]

36. Erityisesti säännös, jonka tulkintaa nyt käsiteltävä ennakkoratkaisupyyntö koskee, on pysynyt entisellään, ja se sisältyy nykyään asetuksen 2015/848 45 artiklaan.

[14] Jätän tarkastelun ulkopuolelle maksukyvyttömyyslainsäädännön, joka koskee vakuutus- tai luottolaitoksia, sijoituspalveluyrityksiä, joiden tarjoamiin palveluihin liittyy sivullisten varojen tai arvopaperien hallintaa, ja yhteissijoitusyrityksiä, joihin asetusta N:o 1346/2000 ei sovelleta (1 artiklan 2 kohta, joka toistetaan asetuksessa 2015/848).

[15] Neuvoston asiakirja CONV/INSOL/X1.

[16] Selvitys tunnetaan laatijoidensa, M. Virgósin ja E. Schmitin, nimellä. Se on päivätty 8.7.1996, ja sen tunniste on neuvoston asiakirja nro 6500/1/96 REV1 DRS (CFC).

[17] Ks. mm. seuraavat ratkaisuehdotukset, joissa on viittauksia kyseiseen selvitykseen: julkisasiamies Jacobsin ratkaisuehdotus Eurofood IFSC(C-341/04, EU:C:2005:579, 2, 95, 103, 131, 141, 143 ja 150 kohta); julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin ratkaisuehdotus Seagon (C-339/07, EU:C:2008:575, 30 kohta ja sitä seuraavat kohdat); julkisasiamies Szpunarin ratkaisuehdotus Lutz (C-557/13, EU:C:2014:2404, 48, 58 ja 60 kohta); julkisasiamies Bobekin ratkaisuehdotus ENEFI (C-212/15, EU:C:2016:427, 70 kohta) ja julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus Riel (C-47/18, EU:C:2019:292, 52 ja 55 kohta).

[18] Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 muuttamisesta, COM/2012/0744 final.

[19] Muut uudistukset eivät vaikuta käsiteltävässä asiassa kyseessä olevaan säännökseen: ne koskevat maksukyvyttömyyttä edeltävien menettelyjen ja hybridimenettelyjen, joita asetuksen N:o 1346/2000 hyväksymisen jälkeen otettiin käyttöön useissa jäsenvaltioissa, sisällyttämistä uuden asetuksen soveltamisalaan, maksukyvyttömyysrekistereitä ja näiden rekisterien yhteenliittämistä sekä yritysryhmiä koskevien rajat ylittävien maksukyvyttömyysmenettelyjen sääntelyä.

2. Asetuksen N:o 1346/2000 malli

37. Asetukseen N:o 1346/2000 sisältyy tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaa, sovellettavaa lakia, tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa sekä menettelyjen yhteensovittamista koskevia säännöksiä. Kokonaisuutena tarkastellen sillä luodaan ”lievennetyn universaaliperiaatteen” mallin mukainen järjestelmä. [20]

a) Menettelyjen moninaisuus (päämenettely ja sekundäärimenettelyt)

38. Asetuksella N:o 1346/2000 käyttöön otetussa mallissa lähdetään siitä, että soveltamisalaltaan yleinen maksukyvyttömyysmenettely ei ole välttämättä kovin käytännöllinen. Tästä syystä päämenettelyn rinnalla voi olla vireillä muita, ”alueellisia” menettelyjä (itsenäisiä, jos ne on aloitettu ennen päämenettelyn aloittamista, ja sekundäärisiä, jos ne on aloitettu päämenettelyn aloittamisen jälkeen), joista kukin rajoittuu menettelyn aloitusvaltiossa sijaitsevaan omaisuuteen. [21]

39. Päämenettely aloitetaan ”sen jäsenvaltion tuomioistuimessa, jossa velallisella on pääintressien keskus”. [22] Päämenettelyn vaikutukset kohdistuvat kaikkeen konkurssipesään kuuluvaan velkaan ja omaisuuteen. Päämenettelyn aloittaminen toisessa jäsenvaltiossa edellyttää sitä, että velallisella on toimipaikka kyseisessä valtiossa. Konkurssipesään kuuluva omaisuus muodostuu pelkästään siitä velallisen omaisuudesta, joka sijaitsee kyseisessä valtiossa. [23]

40. Alueellisissa menettelyissä ja sekundäärimenettelyissä kaikkien velkojien saatavat muodostavat pesän velat. Jokaisella velkojalla on riippumatta siitä, missä velkojan asuin- tai kotipaikka taikka sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee unionissa, [24] ”oikeus ilmoittaa saatavansa” jokaisessa unionin jäsenvaltiossa, jota asetus N:o 1346/2000 sitoo, vireillä olevassa ”velallisen omaisuutta” koskevassa maksukyvyttömyysmenettelyssä. [25]

41. Koska samanaikaisesti voi olla vireillä useita samaa velallista koskevia maksukyvyttömyysmenettelyjä, nämä menettelyt on tarpeen sovittaa yhteen. Tätä varten asetuksessa N:o 1346/2000 vahvistetaan joitakin aineellisia sääntöjä, kuten realisoidun omaisuuden jakoa koskeva sääntö, [26] sekä säännöt yhteistyöstä, jota selvittäjät tekevät erityisesti antamalla toisilleen riittävästi tietoja. [27]

42. Tässä samassa tarkoituksessa (vireillä olevien menettelyjen yhteensovittamisen varmistamiseksi) unionin lainsäätäjä korostaa pitävänsä ensisijaisen tärkeänä sitä, että menettely aloitetaan siinä valtiossa, jossa velallisella on pääintressien keskus. Tästä on osoituksena se, että

[20] Siinä yhdistetään osia *alueellisesta* mallista, jossa maksukyvyttömyystilanteen käsittely hajautetaan aloittamalla menettelyt kussakin niistä jäsenvaltioista, joissa velallisella on omaisuutta, ja käsittelemällä konkurssipesään kuuluva omaisuus ja velka erikseen kussakin jäsenvaltiossa, ja *universaalista* mallista, jossa kaikki omaisuus käsitellään äärimmäisessä tapauksessa yhdessä ja samassa menettelyssä ja velallisen koko omaisuuteen sovelletaan yhtä ainoaa lainsäädäntöä omaisuuden sijainnista riippumatta.

[21] Ks. asetuksen N:o 1346/2000 johdanto-osan 11 perustelukappale. Syyt sekundäärimenettelyn aloittamiseen vaihtelevat sen mukaan, kuka menettelyä on hakenut; käsiteltävässä asiassa kyseessä oli päämenettelyn selvittäjä (NK).

[22] Asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohta.

[23] Asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 2 kohta.

[24] Kysymyksellä siitä, koskeeko tämä myös velkojia, joiden kotipaikka on kolmannessa valtiossa, ei ole käsiteltävän asian kannalta mitään merkitystä.

[25] Johdanto-osan 21 perustelukappale ja 32 artiklan 1 kohta ja 39 artikla.

[26] Johdanto-osan 21 perustelukappale ja 20 artiklan 2 kohta.

[27] Johdanto-osan 20 perustelukappale ja 31 artikla.

päämenettelyyn määrätylle selvittäjälle annetaan tietyiltä osin mahdollisuus vaikuttaa sekundäärimenettelyihin (kuten ehdottaa tervehdyttämissuunnitelmaa tai pyytää omaisuuden likvidointitoimenpiteiden keskeyttämistä sekundäärimenettelyssä). [28]

b) Sovellettava laki

43. Asetuksella N:o 1346/2000 ei oteta käyttöön *yhteistä eurooppalaista maksukyvyttömyyslainsäädäntöä* vaan annetaan yhtenäiset lainvalintasäännöt, joiden perusteella voidaan määrittää, minkä jäsenvaltion lainsäädäntöä kussakin menettelyssä on sovellettava ja mitä vaikutuksia sillä on.

44. Lainvalintasääntöjen ohella asetukseen N:o 1346/2000 sisältyy suoraan sovellettavia aineellisia ja menettelyllisiä sääntöjä, jotka syrjäyttävät jäsenvaltioiden oikeusjärjestysten vastaavat säännöt. [29]

45. Jollei itse asetuksessa N:o 1346/2000 toisin säädetä, sen valtion lakia, jossa menettely on aloitettu (lex concursus), sovelletaan kaikkiin menettelyihin: niin päämenettelyyn, alueellisiin menettelyihin kuin sekundäärimenettelyihinkin. [30]

46. Päätymistä lex concursus -sääntöön, joka on hyvin tavallinen rajat ylittäviä maksukyvyttömyysmenettelyjä sääntelevissä oikeusvälineissä, voidaan perustella seuraavilla kolmella syyllä: [31]

– Ratkaisujen yhtenäisyys, joka on välttämätöntä, jotta maksukyvyttömyysmenettelyjen kaltaiset kollektiiviset menettelyt saadaan asianmukaisesti päätökseen ja jotta menettelyjen osapuolet voivat olla varmoja oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.

– Menettelyn hallinnon helpottuminen, kun forum ja ius ovat samat. Näin vältetään myös todistelusta ja ulkomaisen oikeuden soveltamisesta aiheutuvat kustannukset.

– Sen varmistaminen, että saman velallisen kaikkiin velkojiin sovelletaan kussakin menettelyssä samaa oikeusjärjestystä siltä osin kuin on kyse asemasta konkurssissa.

47. Maksukyvyttömyysmenettelyn aloittaminen, menettelyn kulku ja menettelyn päättäminen määräytyvät niin aineelliselta kuin menettelylliseltäkin kannalta lex concursusin mukaan.

48. Tämän kriteerin mukaisesti asetuksen N:o 1346/2000 4 artiklassa olevassa luettelossa, joka ei ole tyhjentävä, [32] luetellaan tiettyjä menettelyn aloitusvaltion lain mukaan määräytyviä seikkoja. Niiden joukossa mainitaan, tosin kyseisessä asetuksessa esitetyin varauksin, [33] ”saatavien ilmoittaminen, todistaminen ja hyväksyminen”. [34]

[28] Johdanto-osan 20 perustelukappale ja 31, 33, 34 ja 37 artikla.

[29] Joissakin näistä säännöistä viitataan ulkomaisten velkojien toimittamiin saatavia koskeviin ilmoituksiin, ja ne ovat sen vuoksi merkityksellisiä käsiteltävän asian kannalta. Missään niistä ei kuitenkaan säädetä määräajoista.

[30] Päämenettelyn osalta 4 artikla ja sekundäärimenettelyjen osalta 28 artikla. Lex concursus -säännöstä poikkeavat lainvalintasäännöt sisältyvät 5–15 artiklaan, joita huolimatta niiden asemasta asetuksen systematiikassa sovelletaan myös sekundäärimenettelyjen lex concursus -sääntöön.

[31] Virgós Soriano, M. ja Garcimartín Alférez, F. J., *Comentario al Reglamento Europeo de Insolvencia*, Thomson-Civitas, 2003, 118 kohta.

[32] Tuomio ENEFI, 21 kohta.

[33] Yksi niistä on 32 artiklan 1 ja 2 kohdassa, joissa vahvistetaan suoraan sovellettavia saatavien ilmoittamista koskevia sääntöjä.

[34] 4 artiklan 2 kohdan h alakohta. Sama soveltamisala on 28 artiklalla, joka, kuten edellä jo mainitsin, koskee sekundäärimenettelyihin sovellettavaa lakia.

c) Saatavien ilmoittamiseen sovellettava laki

49. Rajat ylittävissä maksukyvyttömyystapauksissa edellä esitetystä aiheutuu (ainakin Euroopan unionissa sijaitseville) velkojille seuraavat kolme seurausta:

– Velkojalla on oikeus ilmoittaa saatavat missä tahansa samaa velallista koskevassa pää- tai sekundäärimenettelyssä (tai tapauksen mukaan alueellisessa menettelyssä), joka on vireillä sellaisessa jäsenvaltiossa, jota asetus N:o 1346/2000 sitoo.

– Velkojan on käytettävä tätä oikeutta siihen menettelyyn, jossa se päättää ilmoittaa saatavan, sovellettavan lain mukaisesti.

– Saatavan hyväksyminen yhdessä menettelyssä ei automaattisesti tarkoita sitä, että se hyväksytään myös toisessa menettelyssä. Saatavien todistaminen ja hyväksyminen määräytyvät kuhunkin menettelyyn sovellettavan lain mukaan. [35]

50. Tietoisena niistä vaikeuksista, joita liittyy saatavien ilmoittamiseen ulkomailla aloitetuissa menettelyissä, unionin lainsäätäjä sisällytti asetukseen N:o 1346/2000 joitakin erityissäännöksiä:

– 32 artiklan 2 kohdan mukaan velkojan ei tarvitse välttämättä olla se, joka ilmoittaa saatavat: selvittäjä voi ilmoittaa velkojan puolesta saatavat, jotka on jo ilmoitettu siinä menettelyssä, johon kyseinen selvittäjä on määrätty. [36]

– 40 artiklan mukaan maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisesta on ilmoitettava kaikille tunnetuille velkojille, joilla on asuin- tai kotipaikka taikka sääntömääräinen kotipaikka toisessa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa menettely on alkanut. Tässä ilmoituksessa, joka on toimitettava erikseen kullekin velkojalle, on mainittava vähintään tietyt tiedot, kuten määräajat, joiden kuluessa saatavat on ilmoitettava, ja niiden laiminlyönnin seuraukset. [37]

51. Asetuksella N:o 1346/2000 ei yhdenmukaisteta saatavien ilmoittamiselle asetettuja määräaikoja. Näin ei tehdä minkään tietyn menettelyn eikä minkään tietyn toimijan tapauksessa. [38]

52. Koska kuhunkin menettelyyn sovelletaan lex concursusia, jäsenvaltiot voivat säätää määräajoista millä tahansa tavalla, kunhan tehokkuus- ja vastaavuusperiaatetta noudatetaan. [39]

[35] Tuomio 18.9.2019, Riel (C-47/18, EU:C:2019:754), 53 kohta: ”– – saatavien todistamista ja hyväksymistä koskevat säännöt määräytyvät – – edelleen sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa maksukyvyttömyysmenettely aloitettiin.” Hyväksymisen edellytykset ja henkilöt, jotka voivat sen riitauttaa, eivät välttämättä ole samat kaikissa oikeusjärjestyksissä.

[36] Virgós-Schmit-selvitys, 236 kohta. Selvityksessä viitataan myös pyrkimykseen vahvistaa selvittäjien vaikutusvaltaa samaa velallista koskevissa toisissa menettelyissä. Se, toteutuuko tämä käytännössä, riippuu 32 artiklan 3 kohdan tulkinnasta, josta on epävarmuutta: ks. edellä alaviitteessä 5 mainittu teos Maesch, S. ja C. ja Knof, B., 21 ja 22 kohta. Yksi kiistakysymyksistä on erityisesti se, edellyttääkö selvittäjän oikeus vaikuttaa toisiin menettelyihin kyseisen artiklan mukaan sitä, että selvittäjä on ilmoittanut edustamiensa velkojien saatavat: Wessels, B., *International Insolvency Law (Part II – European Insolvency Law*), Wolters Kluwer, 2017, 10866 ja 10868 kohta.

[37] Muilla vastaavilla säännöksillä, kuten saatavaa koskevan ilmoituksen sisältöä (41 artikla) tai ilmoituksen kieltä (42 artikla) koskevilla säännöksillä, ei ole tässä ennakkoratkaisumenettelyssä mitään merkitystä.

[38] Tämä oli yksi niistä näkökohdista, joita edellä mainitsemassani asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisesta annetussa komission kertomuksessa pidettiin ongelmallisina. Ks. nykyään asetuksen 2015/848 55 artiklan 6 kohta.

[39] Näiden periaatteiden soveltamisesta asetuksen N:o 1346/2000 yhteydessä ks. tuomio 15.10.2015, Nike European Operations Netherlands (C-310/14, EU:C:2015:690, 28 kohta).

C Määräaika, johon mennessä selvittäjän on ilmoitettava saatavat

53. Tarkastelen asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohdan tulkintaa määrittämällä ensin syyt, joiden vuoksi päämenettelyn selvittäjän on mielestäni noudatettava sen jäsenvaltion laissa, jossa sekundäärimenettely on alkanut, asetettuja määräaikoja, mikäli hän aikoo ilmoittaa kyseisessä menettelyssä saatavat, jotka hän on jo ilmoittanut päämenettelyssä.

54. Käytän tähän tarkoitukseen tavanomaisia tulkintaperusteita eli sanamuodon ja syntyhistorian mukaista, teleologista ja systemaattista perustetta.

1. Sanamuodon mukainen tulkinta

55. Koska samaa velallista vastaan voi olla samanaikaisesti vireillä useita maksukyvyttömyysmenettelyjä, asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohdassa säädetään, että ”päämenettelyn selvittäjän ja sekundäärimenettelyn selvittäjän on ilmoitettava toisessa menettelyssä saatavat, jotka on jo ilmoitettu siinä menettelyssä, johon kyseinen selvittäjä on määrätty – –”.

56. Mikään kyseisen säännöksen sanamuodossa ei viittaa siihen, että saatavat on ilmoitettava jonakin tiettynä ajankohtana. Näin ollen on sovellettava yleistä järjestelmää, joka perustuu siihen lainvalinnan pääsääntöön (asetuksen N:o 1346/2000 4 ja 28 artikla), jonka mukaan sovellettava laki on, kuten edellä jo esitin, lex concursus eli sen valtion laki, jossa menettely on aloitettu. [40]

57. Asetuksen N:o 1346/2000 4 artiklan 2 kohdan h alakohdasta ilmenee, että saatavien ilmoittamiseen, todistamiseen ja hyväksymiseen sovellettavat säännöt, joihin saatavien ilmoittamiselle asetetut määräajat sisältyvät, määräytyvät menettelyn aloitusvaltion lainsäädännön mukaan. Koska nämä ovat luonteeltaan menettelyseikkoja, näihin olisi saatettu soveltaa asiaa käsittelevän tuomioistuimen lainsäädäntöä silloinkin, kun missään ei nimenomaisesti olisi näin säädetty. [41]

58. Tuomio ENEFI tukee tätä tulkintaa. Siinä myös todetaan, että saatavien ilmoittamista koskevien sääntöjen ja etenkin tätä varten asetettujen määräaikojen noudattamatta jättämisen seurauksiin sovelletaan lex concursusia. [42]

2. Syntyhistorian mukainen ja teleologinen tulkinta

59. Asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohdassa toistetaan yleissopimuksen (joka ei tullut koskaan voimaan) vastaava määräys. Näiden kahden välineen jatkuvuudesta ilmenee, että selvittäjän saatavista toimittamalla ilmoituksella on niissä kummassakin sama tehtävä ja sillä pyritään samaan tavoitteeseen. Saatavien ilmoittamiselle asetettujen vaatimusten on siten oltava kummassakin samat.

[40] Edellä tämän ratkaisuehdotuksen 45 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

[41] Ks. tästä asetukseen 2015/848 sisältyvästä säännöstä Piekenbrok, A., ”Art. 7”, edellä alaviitteessä 5 mainitussa teoksessa Brinkmann, M., 69 kohta. Asetuksen 2015/848 55 artiklan 6 kohdassa säädetään nimenomaisesti, että määräaika, jossa velkojien on ilmoitettava saatavat, määräytyy lex concursusin eli menettelyn aloitusvaltion lainsäädännön mukaan.

[42] Tuomio ENEFI, 18 kohta: ”– – lex fori concursusin saatavien ilmoittamista koskevien sääntöjen ja etenkin tätä varten asetettujen määräaikojen noudattamatta jättämisen seurauksia on siis niitäkin arvioitava kyseisen lex fori concursusin perusteella”.

60. Yleissopimuksen 32 artikla perustui lievennetyn universaaliperiaatteen malliin, jossa on mahdollista, että samanaikaisesti on vireillä useita samaa velallista koskevia maksukyvyttömyysmenettelyjä. Kyseisen artiklan 1 kappaleessa määrättiin poikkeuksena pääsääntöön, jonka mukaan saatavien ilmoittamisessa sovelletaan lex concursusia, että jokaisella velkojalla on oikeus ilmoittaa saatavansa haluamassaan menettelyssä [43] tai useassa eri menettelyssä. [44]

61. Tämän oikeuden käyttämisen helpottamiseksi [45] määriteltiin järjestely, jossa kunkin menettelyn selvittäjän tehtäväksi annettiin tehdä edustamilleen velkojille tietty *palvelus* [46]: selvittäjä ilmoittaa nämä saatavat velkojan puolesta muissa vireillä olevissa menettelyissä, [47] kuitenkin sillä varauksella, että jokaisella velkojalla on mahdollisuus kieltää saatavansa ilmoittaminen.

62. Yleissopimuksessa selvittäjällä on tehtäväänsä suorittaessaan *mahdollisuus* ilmoittaa muissa menettelyissä saatavat, jotka on jo ilmoitettu siinä menettelyssä, jossa selvittäjä toimii. Selvittäjä toimii tietyllä tapaa velkojien puolesta, nimissä ja lukuun, [48] ja hän on *velvollinen* ilmoittamaan saatavat, jos tämä on velkojien edun mukaista.

63. Selvittäjän päätös ilmoittaa saatava ei kuitenkaan tarkoita sitä, että saatavan haltija vaihtuu: saatava ei lakkaa kuulumasta velkojalle. Yleissopimuksessa suojataan velkojien oikeudet sallimalla, että velkoja voi sekä kieltää selvittäjää ilmoittamasta saatavaansa että peruuttaa saatavan, joka on jo ilmoitettu toisessa menettelyssä. [49]

64. Tämän periaatteen mukaisesti selvittäjän toimittamalla ilmoituksella on samat vaikutukset kuin velkojan itsensä toimittamalla ilmoituksella. [50] Siksi saatavien ilmoittamiselle asetetut edellytykset ja määräajat ovat kummassakin samat, sillä yleissopimuksessa ne määräytyvät lex concursusin mukaan riippumatta siitä, kuka saatavat ilmoittaa. [51]

[43] Sanomattakin on selvää, ettei saatavien ilmoittaminen ole itsetarkoitus vaan keino varmistaa, että velkojat voivat käyttää oikeuksiaan (konkurssivelallisen velkojina) ja vaatia osuuttaan realisoidun omaisuuden jaosta.

[44] Virgós-Schmit-selvitys, 235 kohta. Yleissopimuksen 39 artiklassa (joka otettiin sellaisenaan asetukseen N:o 1346/2000) annetaan tämä sama oikeus velkojille, joiden koti- tai asuinpaikka taikka sääntömääräinen kotipaikka on eri jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa menettely on alkanut.

[45] Erityisesti ”pienille velkojille”, joiden saatavat voidaan ilmoittaa useammassa kuin yhdessä menettelyssä ilman kohtuuttomia kuluja. Virgós-Schmit-selvitys, 36 kohta, nro 2.

[46] Ajatuksen ”palveluksen tekemisestä” toivat esiin Kemper, J., ”Art. 32”, teoksessa Kübler, B. M., Prütting, H. ja Bork, R., *Kommentar zur Insolvenzordnung*, C. H. Beck, 2015, 4 kohta, ja nykyisen 45 artiklan osalta Mankowski, S., Müller, M. ja Schmidt, J., *Europäische Insolvenzverordnung 2015*, C. H. Beck, 2016, 51 kohta.

[47] Virgós-Schmit-selvitys, 236 kohta.

[48] Virgós-Schmit-selvitys, 238 kohta. Ihanteellisinta olisi, että samanaikaisesti vireillä olevissa menettelyissä saatavat ilmoittaa *joko* velkoja *tai* selvittäjä. Yksi kyseiseen säännökseen liittyvistä ongelmista on kuitenkin se, että se mahdollistaa saman saatavan ilmoittamisen kahteen kertaan samassa menettelyssä, koska sen voivat ilmoittaa *sekä* selvittäjä *että* velkoja. Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 95 kohta.

[49] Asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohta in fine. Virgós-Schmit-selvityksen 237 kohta. Mainitun 32 artiklan 1 kohdassa lähdetään siitä, että velkojan oikeus on itsenäinen ja että velkoja päättää itsenäisesti, käyttääkö se kyseistä oikeutta.

[50] Virgós-Schmit-selvitys, 238 kohta.

[51] Yleissopimuksen 4 artiklan 2 kappaleen h kohta ja Virgós-Schmit-selvityksen 238 ja 267 kohta.

3. Systemaattinen tulkinta

a) Selvittäjän velvoite, velkojan oikeuden jatke

1) Selvittäjän asema asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklassa

65. Selvittäjälle asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan mukaan kuuluva velvoite on jatkoa säännökselle, jolla velkojat oikeutetaan ilmoittamaan saatavansa jokaisessa maksukyvyttömyysmenettelyssä.

66. Kyseisen säännöksen sijainti asetuksessa N:o 1346/2000 tukee sitä, mitä edellä totesin sen syntyhistoriasta ja tarkoituksesta: menettelyyn määrätyn selvittäjän asema on silloin, kun hän ilmoittaa saatavat toisessa menettelyssä, jatkuvuus- ja riippuvuussuhteessa itse velkojan asemaan. [52]

67. Vaikka selvittäjän ja velkojien keskinäinen sidonnaisuus oikeuttaa soveltamaan kumpaankin samoja sääntöjä silloin, kun saatavat ilmoitetaan toisessa menettelyssä, velkojalle annettu etusija osoittaa, että velkojalla on kyseistä järjestelmää määrittelevä asema. Tästä voidaan päätellä seuraavaa:

– Lex concursus, jota asetuksen N:o 1346/2000 4 ja 28 artiklan nojalla sovelletaan saatavien ilmoittamiseen, koskee yhtä lailla velkojia kuin selvittäjiäkin.

– Menettelyyn määrätty selvittäjä on mahdollista vapauttaa muissa menettelyissä sovellettavassa lex concursusissa asetetuista saatavien ilmoittamisen määräajoista, kunhan samaa vapautusta sovelletaan myös velkojiin. Asetuksen N:o 1346/2000 IV luvussa, jossa vahvistetaan lex concursus -sääntöä koskevia aineellisia poikkeuksia velkojille, joiden asuin- tai kotipaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, missä menettely on alkanut, ei kuitenkaan säädetä tällaisesta mahdollisuudesta. [53]

2) Edut siitä, että selvittäjä ilmoittaa saatavat

68. Selvittäjällä ei ole ainoastaan *mahdollisuutta* ilmoittaa muissa menettelyissä saatavat, jotka on jo ilmoitettu hänen omassa menettelyssään, vaan selvittäjällä on myös *velvollisuus* tehdä näin, jos se on velkojien edun mukaista. [54]

[52] Tämä selvittäjän alisteinen asema on erityinen; se liittyy suoraan maksukyvyttömyystapausten rajat ylittävään luonteeseen. Asetuksessa N:o 1346/2000 selvittäjä ei sitä paitsi edusta yksinomaan velkojan tai velallisten etuja; hänen tehtävänsä on pyrkiä molempien osapuolten kannalta parhaaseen mahdolliseen ratkaisuun viranomaisen (joka voi olla oikeusviranomainen) valvonnassa.

[53] Ks. sitä vastoin asetuksen 2015/848 55 artikla.

[54] Oikeuskirjallisuudessa viitataan tavallisesti selvittäjälle annettuun *mahdollisuuteen*: ks. esim. Geroldinger, A., *Verfahrenskoordination im Europäischen Insolvenzrecht*, Manzsche Veerlags- und Universitätsbuchhandlung, 2010, s. 317, ja asetuksesta 2015/848 edellä alaviitteessä 5 mainittu teos Maesch, S. C. ja Knof, B., 12 kohta. Virgós-Schmit-selvityksen 236 kohdassa käytetään ilmausta *oikeus*. Todellisuudessa asetuksessa N:o 1346/2000 säädetään selvittäjän *velvollisuudesta* ilmoittaa muissa maksukyvyttömyysmenettelyissä saatavat, jotka hän on jo ilmoittanut omassa menettelyssään. Kansallisissa oikeusjärjestyksissä voidaan kuitenkin edellyttää, että selvittäjällä on tähän erillinen valtuutus. Asetuksessa N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohdassa se annetaan implisiittisesti poikkeamalla tältä osin lex concursus -säännöstä.

69. *Mahdollisuus* ilmoittaa saatavat antaa selvittäjälle asiavaltuuden kaikissa menettelyissä riippumatta siitä, säädetäänkö menettelyn aloitusvaltion laissa tästä mahdollisuudesta. Tällä tavoin mahdollistetaan se, että selvittäjä voi täyttää lakisääteisen velvoitteensa,[55] ja varmistetaan asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohdan tarkoitus.

70. Selvittäjän *velvollisuus* ei kuitenkaan ole ehdoton: se edellyttää sen arvioimista, mitä hyötyä[56] tai mahdollista etua saadaan siitä, että selvittäjä ilmoittaa sekundäärimenettelyssä saatavat, jotka on jo ilmoitettu siinä menettelyssä, johon kyseinen selvittäjä on määrätty.

71. Tässä arvioinnissa ei käydä läpi jokaista yksittäistä saatavaa ja sen perintämahdollisuuksia.[57] Se on kokonaisvaltainen arviointi, jossa tarkastellaan siinä menettelyssä, johon selvittäjä on määrätty, ilmoitettuja saatavia kokonaisuutena.[58]

72. Saatavaan sovellettavan lain ja, siltä osin kuin on kyse velkojan etuoikeusasemasta, saatavan ilmoittamisvaltion lain mukainen erillinen arviointi kuuluu yksittäiselle velkojalle, ja näin on hyvin käytännöllisistä syistä.[59]

73. Saatavan ilmoittamisesta päättää siis viime kädessä sen haltija (eli velkoja), jolle asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohdassa in fine varataan oikeus kieltää selvittäjää ilmoittamasta saatavaa tai peruuttaa saatava, jos velkoja katsoo, ettei sen ilmoittaminen jostain syystä sovi sille.[60]

74. Todellisuudessa selvittäjä ei aja mitään velkojien edusta poikkeavaa tai sitä laajempaa etua, joka oikeuttaisi soveltamaan selvittäjään erityisjärjestelyä silloin, kun saatavat ilmoitetaan muissa menettelyissä. Järjestelmän ”sulkuventtiili”, jolla palautetaan kullekin yksittäiselle velkojalle päätösvalta siitä, ilmoitetaanko sen saatavat vai ei, takaa sen, että selvittäjällä ja velkojilla on yhtenevät intressit.

75. Syyt siihen, että selvittäjän arviointi ei ole sama kuin velkojan arviointi, eivät ole dogmaattisia vaan käytännöllisiä.[61] Saatavansa menettelyssä ilmoittanut velkoja osoittaa, että sillä on lähtökohtaisesti intressi sen perimiseen velallisen omaisuudesta siellä, missä tämä omaisuus sijaitsee.[62] Tästä lähtökohdasta tarkastellen selvittäjän tehtävä on perusteltua rajata etujen ja haittojen punnintaan, jossa tarkastellaan siinä menettelyssä, jossa selvittäjä toimii, ilmoitettuja saatavia kokonaisuutena.

[55] Jotkut oikeustieteilijät ovat päätelleet tästä velvoitteesta, että jos velvoite jää täyttämättä, selvittäjä on siitä vastuussa: Raimon, M., *Le règlement communautaire 1346/2000 du 29 mai 2000 relatif aux procédures d'insolvabilité*, LGDJ, 2007, 716 kohta.

[56] Virgós-Schmit-selvityksen 239 kohdassa esimerkkinä tällaisesta hyödystä mainitaan tapaus, jossa selvittäjä toteaa muissa menettelyissä jaettavan omaisuuden olevan niin merkittävä, että selvittäjän oman menettelyn etuoikeudettomat velkojat voivat saada siitä ”jako-osuutta” samaan tapaan kuin näissä muissa menettelyissä saatavansa ilmoittaneet etuoikeudettomat velkojat.

[57] Saatavaa koskeva ilmoitus on laadittava siten, että sen menettelyn selvittäjä, jossa saatava ilmoitetaan, pystyy yksilöimään kunkin saatavan ja sen haltijan.

[58] Arviointi voi koskea kaikkia saatavia tai jonkin tietyn velkojaryhmän saatavia: Virgós-Schmit-selvitys, 239 kohta.

[59] Virgós-Schmit-selvitys, 239 kohta. Maksunsaantijärjestykseen sovellettavasta laista ks. asetuksen N:o 1346/2000 4 artiklan 2 kohdan i alakohta.

[60] Käänteisesti, jos selvittäjä ei ilmoita saatavaa, velkoja säilyttää edelleen mahdollisuuden tehdä niin.

[61] Kummankin tekemällä arvioinnilla on sama tarkoitus mutta eri laajuus.

[62] Näin on erityisesti silloin, kun saatavat ilmoitetaan menettelyssä, joka on aloitettu siinä valtiossa, jossa velallisella on pääintressien keskus, jolloin konkurssipesän varojen luonne on universaalinen. Jos toisessa valtiossa aloitetaan sen jälkeen toinen menettely (sekundäärimenettely), konkurssipesän varoista poistuu velallisen kyseisessä valtiossa sijaitseva omaisuus. On kohtuullista olettaa, että jokaisella velkojalla, joka on ilmoittanut saatavansa päämenettelyssä, on lähtökohtaisesti (eli jollei velkoja itse ilmoita päinvastaista) intressi siihen, että sen saatava otetaan huomioon myös sekundäärimenettelyissä.

b) Onko selvittäjällä tämä velvollisuus jokaisessa menettelyssä?

76. Asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohta kuuluu III lukuun, joka koskee *sekundääri* menettelyjä. Kyseisessä säännöksessä asetettu velvollisuus koskee kuitenkin kaikkia selvittäjiä: sekä päämenettelyn että sekundäärimenettelyjen selvittäjiä. Kumpienkin on ”ilmoitettava toisessa menettelyssä saatavat, jotka on jo ilmoitettu siinä menettelyssä, johon [heidät] on määrätty”. [63]

77. Tätä ei pidä ymmärtää niin, että *pää*menettelyn selvittäjä on kyseisen artiklan systemaattisen aseman perusteella erityisasemassa muiden vireillä olevien menettelyjen selvittäjiin nähden silloin, kun hän ilmoittaa näissä muissa menettelyissä saatavia, jotka on jo ilmoitettu päämenettelyssä.

78. Tosin se, että sekundäärimenettelyt ovat alisteisia suhteessa velallisen pääintressien keskuksessa aloitettuun menettelyyn, tarkoittaa sitä, että päämenettelyn selvittäjä on muihin selvittäjiin nähden erityisasemassa. [64] Asetuksessa N:o 1346/2000 ei kuitenkaan anneta selvittäjälle etuoikeutta saatavien ilmoittamiseen, mikä voisi konkretisoitua siten, ettei lex concursusissa asetettuja määräaikoja tarvitsisi noudattaa.

c) Suhde asetuksen N:o 1346/2000 IV lukuun

79. Asetuksen N:o 1346/2000 IV luvussa, jonka otsikko on ”Tietojen antaminen velkojille ja saatavien ilmoittaminen”, säädetään lex concursus -sääntöä koskevista poikkeuksista, joiden tarkoituksena on 32 artiklan 2 kohdan tapaan helpottaa saatavien ilmoittamista.

80. Näillä suoraan sovellettavilla säännöksillä autetaan velkojia, joilla on asuin- tai kotipaikka taikka sääntömääräinen kotipaikka muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu. Nähdäkseni niitä voidaan soveltaa mutatis mutandis myös ulkomaisen menettelyn selvittäjään.

81. Ammattitaitoon, jota selvittäjältä voidaan kohtuullisesti odottaa, ei välttämättä tarvitse sisältyä valmiutta hoitaa *rajat ylittäviä* maksukyvyttömyystapauksia, eikä tällä ammattitaidolla välttämättä voida perustella tiukempien edellytysten asettamista toimenpiteille, joita velkojat voivat itsekin toteuttaa, kun selvittäjä kuitenkin tekee velkojille palveluksen hoitamalla nämä toimenpiteet niiden puolesta. [65]

82. Missään edellä mainituista asetuksen N:o 1346/2000 säännöksistä ei mainita nimenomaisesti määräaikojen järjestelmää. [66] Tällä mainitsematta jättämisellä on kahtalainen merkitys: a) sen seurauksena on vaikea väittää, ettei selvittäjän tarvitse noudattaa yleisratkaisua eli kunkin menettelyn lex concursusia; ja b) jos yleisratkaisua ei tarvitse noudattaa, se velvoittaa määrittämään tulkinnan avulla, mitä ratkaisua yleisratkaisun tilalla on sovellettava. [67]

[63] Käytännössä todennäköisintä on, että päämenettelyn selvittäjä ilmoittaa ne sekundäärimenettelyissä: edellä alaviitteessä 31 mainittu teos Virgós Soriano, M. ja Garcimartín Alférez, F. J., 425 kohta.

[64] Edellä tämän ratkaisuehdotuksen 42 kohta.

[65] Edellä tämän ratkaisuehdotuksen 61 kohta.

[66] Ks. sitä vastoin asetuksen 2015/848 55 artiklan 6 kohta. Kokonaan eri tilanne on, jos menettelyn aloitusvaltion laissa itsessään annetaan ulkomaisen menettelyn selvittäjää tai ulkomaisia velkojia koskevia erityissäännöksiä nimenomaan näiden ulkomaisuuden perusteella. Mielestäni asetus N:o 1346/2000 ei ole esteenä tällaiselle erilaiselle kohtelulle, jolla todellisuudessa pyritään palauttamaan aineellinen yhdenvertaisuus kaikkien velkojien välille.

[67] Ongelmana on lisäksi se, että ratkaisun pitäisi olla yhtenäinen.

83. Se, ettei selvittäjän tarvitsisi noudattaa kunkin menettelyn lex concursusissa asetettuja määräaikoja, merkitsisi viime kädessä selvittäjän (ja sitä kautta hänen edustamiensa velkojien) ennalta arvaamatonta ja sääntelemätöntä erilaista kohtelua [68] verrattuna paikallisiin velkojiin, joiden on noudatettava näitä määräaikoja ja vastattava seurauksista silloin, kun ne esittävät saatavansa liian myöhään. [69]

4. Yhteenveto

84. Yhteenvetona totean, että saatavia koskevaan ilmoitukseen, jonka (päämenettelyn) selvittäjä toimittaa sekundäärimenettelyssä, sovelletaan menettelyn aloitusvaltion laissa asetettuja määräaikoja.

85. Tähän lopputulokseen on päädyttävä myös pragmaattisista syistä. Jos nimittäin selvittäjän ei tarvitsisi noudattaa näitä määräaikoja sekundäärimenettelyssä, kyseisen menettelyn hallinnoinnille, etenemiselle ja kululle aiheutuisi vakavia haittoja.

D Ilmoitetut saatavat (joita ei ole ”todistettu ja hyväksytty”)

86. Tyhjentävän vastauksen antamiseksi tarkastelen lyhyesti NK:n asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohdasta esittämää tulkintaa. Hänen mukaansa velat, jotka on jo ilmoitettu päämenettelyssä, voidaan ilmoittaa sekundäärimenettelyssä vain, jos ne on ensin *todistettu ja hyväksytty* päämenettelyssä.

87. Nähdäkseni kyseisen artiklan sanamuoto, syntyhistoria ja tarkoitus eivät tue NK:n näkemystä, eikä sitä voida perustella myöskään kyseisen artiklan systemaattisella tulkinnalla. Lisäksi sen hyväksyminen vaarantaisi maksukyvyttömyysmenettelyn tehokkaan hallinnoinnin.

88. Tämä näkemys on siten hylättävä seuraavista syistä:

– Missään kyseisen artiklan kieliversiossa ei lue, että saatavat on paitsi *esitettävä* myös *todistettava ja hyväksyttävä* tietyssä menettelyssä edellytyksenä sille, että ne voitaisiin myöhemmin ilmoittaa toisissa menettelyissä.

– Yleissopimuksessa sen enempää kuin sen liitteenä olevassa selvityksessäkään ei mainita, että selvittäjä voi ilmoittaa vain ne saatavat, jotka on todistettu ja hyväksytty siinä menettelyssä, johon hänet on määrätty.

– Tämä rajoitus ei ole asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohdan tarkoituksen mukainen: siitä aiheutuu kustannuksia ja se viivästyttää saatavien ilmoittamista tuomatta siihen mitään parannuksia. Koska saatavien todistaminen ja hyväksyminen määräytyy kunkin menettelyn lex concursusin mukaan, näiden kahden vaiheen läpäiseminen yhdessä menettelyssä ei suinkaan takaa saatavien kohtaloa muissa menettelyissä. [70]

[68] Myös kunkin yksittäisen velkojan ilmoitukseen sovellettaisiin sen jäsenvaltion lex concursusia jossa menettely, jossa saatavat ilmoitetaan, on aloitettu.

[69] Koska saatavien ilmoittaminen liittyy jako-osuuden vaatimiseen realisoidusta omaisuudesta, tämä vaikuttaa viime kädessä pari passu -sääntöön.

[70] Edellä tämän ratkaisuehdotuksen 49 kohta in fine.

– Ei voida tulkita niin, että 32 artiklan 2 kohdassa käytetty ilmaus ”ilmoitettu” pitää sisällään ilmaukset ”todistettu ja hyväksytty”. Asetuksen N:o 1346/2000 muissa säännöksissä on erotettu nämä käsitteet toisistaan[71] maksukyvyttömyysmenettelyn eri osien tai vaiheiden mukaan.

– Samaan suuntaan viittaa asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan ja sen IV luvun, jossa säädetään yksinomaan saatavien esittämiseen liittyvistä muodollisuuksista, välinen systemaattinen yhteys. Yhtenäisyyden säilyttämiseksi ilmauksella ”ilmoitettu” on oltava kummassakin sama merkitys.

– Velkojan oikeus ilmoittaa saatavansa useissa eri menettelyissä ei riipu siitä, onko saatavat sitä ennen todistettu ja hyväksytty jossakin tietyssä menettelyssä. Koska selvittäjä toimii velkojan nimissä ja lukuun, hänen tehtävänsä ei luonnollisestikaan ole riippuvainen myöskään siitä, onko nämä vaiheet läpäisty.

E Lisähuomautuksia (sovellettavassa laissa asetettujen määräaikojen lyhyys)

89. Selitin jo edellä, ettei mielestäni ole olemassa mitään perusteita tulkita asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohtaa siten, että selvittäjän tehtävä rajoittuu ainoastaan niihin saataviin, jotka on jo todistettu ja hyväksytty siinä menettelyssä, johon hänet on määrätty.

90. Mielestäni ei myöskään ole vakuuttavia perusteita tulkita, että tästä tai jostain muusta syystä selvittäjään sovelletaan ilmoittamisen määräaikojen osalta eri sääntöjä kuin paikallisiin velkojiin ja velkojiin, jotka ilmoitettuaan saatavansa tietyssä menettelyssä päättävät ilmoittaa ne erikseen muissa menettelyissä.

91. NK väittää,[72] että ZFPPIPP:ssä asetetut määräajat ovat hyvin lyhyitä ja sen vuoksi yhteensopimattomia Itävallassa käytössä olevan kaltaisten maksukyvyttömyysmenettelyjen kanssa. Näin ollen asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohdan velvoitteen täyttäminen on käytännössä mahdotonta.

92. Koska NK on mielestäni tehnyt lähtökohtaisen virheen (joka koskee muissa menettelyissä ilmoitettavilta saatavilta edellytettäviä ominaisuuksia), hänen väitettään, joka perustuu kyseiseen virheeseen, ei voida hyväksyä.

93. Sitä vastoin on oikein väittää, että saatavien ilmoittamiselle eri jäsenvaltioissa asetetut määräajat eivät saa viedä unionin säännösten tehokasta vaikutusta. NK:n mainitsema ongelma saattaa tässä mielessä olla aivan todellinen.

94. Saatavien ilmoittamiselle eri jäsenvaltioissa asetettujen määräaikojen lyhyys[73] ja niiden erot, myös siltä osin kuin on kyse ilmoituksen myöhästymisen vaikutuksista,[74] voivat vaikeuttaa asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan käytännön soveltamista.

71 Ks. 4 artiklan 2 kohdan h alakohta tai 31 artikla.

72 Kirjallisten huomautusten 19 kohta.

73 Suurin osa valtioista on vahvistanut määräajat *abstraktisti*: niiden kesto vaihtelee 30 päivästä kolmeen kuukauteen. Muissa valtioissa lainkäyttöelimet määrittävät määräaikojen keston *konkreettisesti*, vaikkakin niiden on yleensä noudatettava tiettyä vähimmäismääräaikaa. Suhtautumisessa saatavien ilmoittamiseen määräajan jälkeen on suuria eroja. Ks. McCormack, G., Keay, A. ja Brown, S., *European Insolvency Law. Reform and Harmonization*, Edward Elgar 2017, s. 193–196 (taulukko 5.2).

74 Ibidem.

95. Kyseisen artiklan 2 kohdasta on todettava, että sen soveltaminen voi johtaa saman saatavan ilmoittamiseen useaan kertaan: velkoja, joka ei luota siihen, että selvittäjä pitää velkojan edun mukaisena ilmoittaa saatavat ulkomaisessa menettelyssä, voi katsoa olevansa velvollinen ilmoittamaan ne itse varmistuakseen siitä, että tämä tapahtuu määräajassa. [75]

96. Unionin lainsäätäjä kuitenkin hyväksyi tietoisesti nämä jäsenvaltioiden oikeusjärjestysten väliset erot, kun se sääti, että saatavien ilmoittamisessa sovelletaan lex concursusia.

97. Asetuksen 2015/848 antamiseen johtaneessa uudistuksessa huomioitiin vaikeudet, joita velkojilla, erityisesti pienillä velkojilla ja pk-yrityksillä, oli esiintynyt saatavien ilmoittamisessa ulkomailla aloitetuissa menettelyissä.

98. Asetuksella 2015/848 vastattiin näihin vaikeuksiin antamalla yhtenäinen lainvalintasääntö, jossa yhtäältä vahvistetaan nimenomaisesti, että määräaikoihin sovelletaan lex concursusia, ja toisaalta poiketaan tästä laista asettamalla vähimmäismääräaika (ja sen dies a quo), jonka kuluessa ulkomaisen velkojan on ilmoitettava saatavansa. [76]

99. Tämän vähimmäismääräajan kesto (30 päivää [77]) osoittaa, että unionin lainsäätäjä omaksui useimmissa jäsenvaltioissa jo ennestään hyväksytyn ratkaisun.

100. Koska ei vaikuta todennäköiseltä, että jäsenvaltiot yksinään kykenisivät ratkaisemaan ongelmat, joita aiheutuu erilaisten määräaikojen asettamisesta saatavien ilmoittamiselle, asetuksen N:o 1346/2000 32 artiklan (kuten asetuksen 2015/848 45 artiklan) käytännön soveltaminen edellyttää selvittäjien välistä yhteistyötä, jottei saatavaa ilmoiteta moneen kertaan samassa maksukyvyttömyysmenettelyssä. [78]

V Ratkaisuehdotus

101. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Višje sodišče v Ljubljanin esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun asetuksen
(EY) N:o 1346/2000 32 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että silloin, kun päämenettelyn selvittäjä ilmoittaa saatavat sekundäärimenettelyssä, saatavien ilmoittamiselle asetetut määräajat ja ilmoituksen myöhästymisen seuraukset määräytyvät sen jäsenvaltion lain mukaan, jossa sekundäärimenettely on aloitettu.

[75] Reinhart, S., "Art. 32", teoksessa Stürner, R., Eidenmüller, H. ja Schoppmeyer, H., *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung*, C. H. Beck, 2016, 17 kohta.

[76] 55 artiklan 6 kohta. Asetuksella 2015/848 myös vahvistettiin järjestelyjä, joiden avulla ulkomainen velkoja saa ilmoituksen menettelyn aloittamisesta toisessa maassa, antamalla menettelyjä koskevien tietojen julkista rekisteröintiä, rekisterien yhteenliittämistä ja tietojen saamista rekistereistä koskevia säännöksiä. Lisäksi sillä tuotiin parannuksia saatavien ilmoittamista koskevaan lukuun.

[77] Eikä 45 päivää, kuten komissio alun perin esitti ehdotuksessaan (ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen alaviite 18), jonka Euroopan parlamentti hyväksyi (Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu ensimmäisessä käsittelyssä 5. helmikuuta 2014, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o …/2014 antamiseksi maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 muuttamisesta, P7_TC1-COD(2012)0360 (EUVL 2017, C 93, s. 366), 41 artiklan 4 kohta).

[78] Edellä alaviitteessä 36 mainittu teos Wessels, B., 10867 kohta. Asetuksen 2015/848 41 artiklassa, joka on asetuksen N:o 1346/2000 vastaavaa säännöstä eksplisiittisempi, selvittäjät velvoitetaan tekemään yhteistyötä, joka voidaan toteuttaa missä muodossa tahansa, kuten tekemällä sopimuksia.